

augustus 1965

HET
KUNSTWERK
VAN DE
MAAND

CENTRAAL
MUSEUM
UTRECHT

Agnietenstraat 1
Maliebaan 42

Het afgebeelde kunstwerk is t/m 8 november tezamen met vele andere moderne plastieken uit eigen bezit, geëxposeerd in de tuinzalen van het Centraal Museum, Agnietenstraat 1.

(Buslijnen 8 en 11)

Er bestaat een oneindige verscheidenheid van dingen, die een kunstenaar kunnen inspireren tot een schepping, en bij die variatie van onderwerpen heeft het „theater” een belangrijk aandeel. In alle tijden, van de Grieken af, werden scènes uit toneelstukken of individuele acteurs in een of andere rol uitgebeeld. De dramatische, poëtische- of komische inslag, zoniet de didactische strekking van een toneelstuk, wat dan vooral voor de middeleeuwen geldt, heeft de plastische kunstenaar het meest getroffen.

Sinds de vorige eeuw, en dan hoeven slechts namen als van de franse schilders Degas en Toulouse-Lautrec te worden opgeroepen, hebben ook ballet en dans hun intrede in de lange rij inspirerende onderwerpen gedaan. Vooral de actie en de beweging van het menselijk lichaam, hebben op de eerste plaats de kunstenaar getroffen en aanzet tot deze in een vaste vorm te gieten.

Dit is letterlijk gebeurd in het bronzen beeldje van Karel Gomes. Het stelt een danseres voor uit het „Senegal Ballet”, dat in 1964 ons land bezocht. Deze volksdansgroep uit Senegal voert de eigen dansen op, zoals ze thans nog bij de „primitieve” bevolking bestaan. Gerecruteerd uit de inwoners van de dorpen, behouden de dansers en danseressen de natuurlijke charme, die eigen is aan de kunstuitingen, die spontaan bij een of andere gelegenheid op het ritme van de begeleidende muziek worden geboren. Het „ongeschoolde” en „ongekunstelde” in ritmiek, kleding en beweging blijven zodoende zoveel mogelijk bewaard.

Een karakteristieke, van de westeuropese afwijkende pose van deze senegalese vrouw, die zich volledig aan de inspiratie van ritme en beweging heeft overgegeven, is Karel Gomes bijzonder bijgebleven. We kunnen ons indenken dat de kunstenaar, meegesleept door de exotische sfeer, gespannen toekijkt hoe het aanvankelijk langzame tempo steeds vlugger en hoger wordt opgevoerd tot een werveling van hoofd, benen, armen, romp, tot hij plotseling op één bepaald moment gefascineerd wordt.

Deze geste van de geëxalteerde danseres vastleggen, het vluchtige van één beweging in de ruimte vastleggen, heeft de beeldhouwer tot dit resultaat gebracht. De exaltatie van de in haar dans totaal opgaande vrouw ligt vooral in de uitdrukking van het gelaat met de gesloten ogen. Maar moeilijker is het nog, om letterlijk en figuurlijk, het evenwicht te houden in een beeld dat met gespreide armen en voorovergebogen bovenlichaam op slechts één been steunt.

Het beeldje legt in één momentopname het onherroepelijk voorbijgaande vast van één ogenblikkelijke beweging. Tevens dringt het losse lichaam met zijn gespreide armen en opgeheven rechterbeen in de ruimte. Meer zelfs: deze kleine plastiek beheerst de ruimte, en met de spanningen die zij oproept, geraakt de toeschouwer helemaal in de ban van de symboliek, de beweging en de extase van deze in haar dans levende afrikaanse vrouw.